

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

3 An si velis, vel inducas proximum ad peccatum, non quia malum illius est, sed quia tibi, vel alteri est vtile, pecces peccato speciali scandali?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

graviore quolibet bono temporali. Non enim metienda est gravitas, vel leuitas huius obligationis, ex gravitate materia spiritualis, comparatione temporalis. Nam secundum hanc comparationem certum est leuissimum damnum spirituale preferendum esse cuiuslibet temporali. Sed consideranda est materia secundum se, & videndum, an in suo ordine sit gravis, vel leuis: cum autem peccatum veniale in genere damnosum spiritualium leue sit, efficitur ex hac parte non posse esse peccatum mortale.

2. Mihi tamen aliunde difficultatem ingerit. Faveor namque inducere aliquem ad peccatum veniale, veniale solum esse: at inducere ex affectu illum damnificandi, graue esse videtur, quia talis affectus non videtur posse provenire nisi ex odio Dei, aut proximi, aut ex desiderio placendi demoni. Ex quo cunque autem horum affectuum proveniat, grauem deordinationem continet. Ergo: Dices posse provenire ex affectu vindictae, quo appetit alium maculari peccato veniali, quia malum illius est. Item potest provenire ex displicentia personae, quae non videtur grauem malitiam continere. Sed contra, quia illa displicentia, & ille appetitus contrarij sunt charitati, vel misericordiae virtuti directi. Ergo habent deordinationem grauem: sicut enim transgressio alicuius leuis praecipit ex contemptu illius mortale est ex contemptu alicuius beneficij a Deo accepti, ingratitude in formaliter committit, & tamen ille contemptus mortalis est. Ergo etiam si ad veniale inducas, si tamen inducas ex affectu damnificandi proximum, talis affectus mortalis erit, est enim diaboli proprium.

3. Nihilominus a communi sententia affirmante peccatum veniale esse talem affectum deprauatum recedendum non est. docet Dignus Thomas 2.2. quae. 43. artic. 4. Nauart. cap. 14. nu. 29. Azorius tom. 1. in sum. moral. lib. 4. cap. 20. quae. 3. Bonacina disp. 2. de peccat. q. 4. part. 2. §. vnic. 2. 10. Suarez de charit. disp. 10. sect. 1. num. 4. Sanchez plures referens, lib. 1. in Decal. cap. 6. nu. 10. Lorca 2.2. quae. 43. in sum. quae. nu. 6. Salas 1.2. tract. 13. disp. 5. sect. 15. n. 142. vers. sed haec. Et ratio est, quia talis affectus non videtur habere obiectum graue, quia solum habet pro obiecto damnificationem proximi non grauem: sed leuem: sicuti si velles Petrum aliquo veniali peccato inficere, & ex hoc affectu persuaderes illi dicere verbum orisolum, talis persuasio ex supradicto affectu non videtur vilo modo gravis esse. Non enim gravis est obiecto ad quod persuades, cum hoc sit verbum orisolum, neque etiam ex ratione formali persuadendi, cum haec solum sit peccatum veniale.

4. Neque obstat ratio contraria. Concedo enim affectum damnificandi proximo in aliquo veniali peccato etiam ex displicentia personae posse esse veniale, sicuti supra diximus de contemptu praecipit leuis. Contemptus vero beneficij a Deo accepti grauis semper est, quia tacite Deus contemnitur, cui summa reuerentia debetur, quod in hominibus aliter contingit.

PUNCTUM III.

An si velis, vel inducas proximum ad peccatum, non quia malum illius est, sed quia tibi, vel alteri est vile, pecces peccato speciali scandali.

1. Certum est te peccare eadem specie peccati, qua proximum peccat. Et obligatum esse in confessione manifestare.
2. Proponitur quaedam obiectio, an tenearis ad restitutionem, si malo exemplo ad furtum induxeris? Et si illi satis.
3. Si aliquem prauo exemplo, vel consilio ad furtum incites, simulque cum illo fueris, obligatus es totum in confessione manifestare.
4. Quid dicendum de peccatis, quae sine complice patrari non possunt? An tenearis inductionem manifestare. Resolvitur ut probabilius te obligatum esse.
5. Plures DD. affirmant esse speciale peccatum, talem inductionem aduersus virtutem misericordiae. Et quibus probent.
6. Plures alij DD. censent non esse speciale peccatum scandali.
7. Pro resolutione praenititur te posse dupliciter virtuti contrariari. Primum, eius praecipit. Secundum, eius fini.
8. Ex tali inductione contrariaris es obligationi charitatis, & misericordiae, non tamen eius formali obiecto.
9. Aduersus quamlibet virtutem dupliciter peccare potes omissione actus debiti, vel illi contrario. Et qua sit hac differentia.
10. Soluuntur ex dictis fundamenta cuiusque sententiae.

1. Certum est apud omnes, si velis, vel consulas proximo aliquod peccatum te peccare eadem specie peccati, qua ipse proximus peccat, quia illud intendis. Deinde etiam est certum, si tuo exemplo alium ad peccandum incites, speciale malitiam contrahere necessarium in confessione manifestandam, quia saltem indirecte vis proximi peccatum, illiusque es causa moralis. Ex quo mihi videtur pro certo habendum te peccare illa specie peccati, cui tu peccat is, nisi malum exemplum praebes, quia illud pec-

catum tibi est voluntarium: sic Vasquez alios referens, 1.2. disp. 102. c. 7. n. 33. Bonacina disp. 2. de peccat. q. 4. part. 2. §. vnic. n. 11. Azorius tom. 1. lib. 4. c. 20. q. 6. fine. Sanchez lib. 1. in Decalog. c. 6. n. 4. & seq. esto contra teneat Salas 1.2. tom. 2. tract. 23. disp. 13. sect. 15. n. 134. Nec refert induxeris, ne opere aliis bono, vel de se malo, nam quomodocumque inducas, & pertrahas proximum ad peccatum, peccati proximi reus eris, quia illius es causa, vt bene probat Valencia 2.2. disp. 5. q. 18. part. 2. Vasquez supra c. 1. n. 1. & 2. Sanchez 2.2. Lorca q. 43. art. 6. disp. 56. n. 5. asserens contrarium esse improbabile.

2. Dices: Ergo si proximus peccat peccato iniustitiae, v.g. furti, vel homicidij, & tu consilio, vel opere, alias prauo illius furti causa, teneberis damna ex tali furto, vel homicidio reparare, si quidem illorum furti causa, peccando, inquam, contra iustitiam.

Respondet, si consilio, vel mandato, illorum causa furti, non est dubium te teneri, quia tunc directe cooperatus furti furto, vel homicidio. Item si subministrasti materiam, vt gladium, scilicet, aliamve actionem furto, vel homicidio concurrentem abique iusta causa: sic Valent. 2.2. disp. 5. q. 1. part. 2. vers. unde ad argum. Sotus lib. 4. de iustit. q. 7. art. 1. n. 1. Arag. 2.2. q. 62. art. 5. ibi. Salom. controuer. 2. Bannes dub. 2. Sanchez alios referens, lib. 1. in Decal. 7. n. 19. At si solum prauo exemplo ad furtum induxeris, non videtur te teneri restituere, quia is cui damnum est illatum, tunc non habet te obligandi abstinere ab actione, ex qua alius tertius sumit occasionem malum inferendi, peccat tamen contra iustitiam, quia ad hoc peccatum sufficit, si indirecte malum proximi intendatur, seu occasionem illius dederis, sicuti si abique causa iusta induceres aliquem, vt tibi sub vtrius mutaret, peccares contra iustitiam, non quia tibi facis iniuriam, nemo enim te ledere potest, vt dixit Arist. 5. Ethic. c. 6. Sed quia es occasio, vt alius tibi faciat, non teneris restituere, quia tibi obligari non poteris. Ergo bene poteris prauo exemplo contra iustitiam peccare, quin obligeris restituere: et ita teneat Vasquez disp. 102. c. 7. n. 31. Sanchez lib. 1. in Decal. c. 6. nu. 5. Suarez de char. disp. 10. de scand. sect. 2. n. 9. Bonac. de restit. disp. 1. q. 2. pag. 12. n. 1. & disp. de peccat. q. 4. pag. 2. §. vnic. n. 40.

3. Hinc inferat, si aliquem consilio, vel prauo exemplo ad furtum incites, simulque cum illo fueris, teneris in confessione dicere non solum te furatum esse, sed etiam ad furtum, quod te ipsa sequutum fuit, alium induxisse. Probatur manifeste, quia furtum tuum esse poterat, quin alterum induceres. Ergo ex manifestatione ad te facti, non manifestatur inductio, & peccatum alterius, cuius furti causa. Azor. tom. 1. lib. 12. cap. 16. quae. 1. q. 1. Valq. 1.2. d. 102. c. 3. n. 5. Sanchez c. 6. n. 6. Regid. de Coniug. 2.2. d. 31. d. 5. n. 56.

4. Solum de peccato, quod sine complice patrari non potest est difficultas, an tenearis in confessione manifestare, v.g. si induxeris aliquem ad tecum fornicandum, an tenearis in confessione manifestare inductionem, vel sufficere dicere te fornicatum esse? Ratio difficultatis est, quia talis inductio ad peccatum subsecutum refertur. Ergo manifestato peccato ea quae ad ipsam referuntur, censeri debent manifestata: ideo enim actus, obiecta, & amplexus praecedentes coitum non obligantur ex communi sententia manifestare coitu subsequuto, quia ex manifestatione coitus censentur alia manifestata. Et praeterea, quia tota malitia horum actuum sumitur ex obiecto, cuius sunt dispositiones, sed similiter tota malitia inductionis sumitur ex actu ad quem inducit. Ergo manifestato actu, inductio debet censeri manifestata: & ita teneat Valq. de penit. quae. 91. art. 1. dub. 4. & dub. 5. num. 34. & est probabilis. At probabilis est te obligatum esse manifestare, quia manifestata copula non manifestatur inductio, cui fieri possit abique inductione, vt regulariter in femina contingit, quae non inducit, sed est inducta. In viris autem, quia regulariter inducunt, forte hanc inductionem non erit opus manifestare, quia subintelligitur, cum contrarium non exprimitur: sic Sanch. lib. 1. in Decalog. cap. 6. n. 14. fine. Regid. de Coniug. disp. 12. dub. 5. num. 55.

5. Quocirca solum est difficultas, an supradictum consilium, vel inductio indirecta, sit speciale peccatum scandali contrarium virtuti charitatis, & misericordiae.

Plures DD. affirmant etiam esse speciale peccatum scandali aduersus beneficentiam, vel misericordiam, ita Suar. de charit. disp. 10. sect. 2. n. 3. Nauart. in man. c. 6. nu. 19. Valent. 2.2. disp. 3. §. 18. pag. 2. Regid. de Coniug. disp. 31. dub. 5. art. n. 45. Salas 1.2. tract. 13. disp. 5. sect. 15. n. 132. & n. 127. plures pro hac sententia referens, qui bene possent explicari de generali scandalo, & non specialia limitat tamen Salas, num. 133. suam sententiam, vt solum sit speciale peccatum scandali, quando efficaciter proximum ad peccatum pertraheres taliter, quod difficillimum esset non consentire. Vnde dicit, si sollicitus mulierem etiam nuptam ad peccatum, non intendendo vt finem, ruinam ipsius non haberes, specie necessarium confitendum, si mulier non esset difficillimum sollicitationem respicere. Probant supradicti Doctores suam sententiam, quia sufficit ad contrahendam alicuius peccati malitiam, si illud intendatur, cui illa malitia est necessarium coniuncta. Vt si incedas fornicationem cum vxorata, peccas iniustitiae peccato, quia intendis aliquam actionem cui iniustitia est annexa: sed cuiuslibet peccato proximi est coactus, nisi damnum ipsius, in quo scandalum consistit. Ergo

interdum

intendens peccatum proximi, peccas peccato scandali. Et confirmo: si consulas alicui iniustitiam, vel libidinem, non est ad peccatum, quia consulas, quod malum illius est: Ergo non solum peccas contra iustitiam, vel temperantiam, sed aduersus charitatem, vel misericordiam. Probo consequentiam, quia charitas, vel misericordia te obligat succurrere proximo in necessitatibus tam spiritalibus, quam corporalibus. Neque ad satisfaciendum huic obligationi necessarium est, ut succurras proximo ex intentione subleuandi eius miseriam, sed quomodo cunque succurras, satis facies obligationem, sicuti aduersus illam peccas ex quocunque sine succurrere omittas. Ergo etiam ex quocunque sine dampnum temporale, vel spirituale proximo inferas peccabis aduersus misericordiam, quia misericordia efficacius te obligat, ne proximo dampnum inferas, quam ut illi in necessitatibus subuenias. Item tota malitia scandali sita est in actu externo inducente proximum ad peccandum: sed hic actus externus eodem modo inducit ad peccatum, siue procedat ex intentione ruinae proximi, siue illa intentione careat. Ergo peccatum scandali non pendet ab hac intentione. Denique si sciens ex aliqua actione sibi imminere mortem, peccat contra charitatem sui, si illam faciat. Ergo ad fortiori peccabit contra charitatem sui sciens ex aliqua actione sibi mortem animi imminere: sed charitas proximi eodem modo obligat. Ergo ex illa teneris nihil facere, quod in dampnum proximi grauius cedat, Ergo aduersus charitatem peccas proximum scandalizando.

6. Ceterum alij plures Doctores censent non esse speciale peccatum scandali: sed solum generale, atque ad eundem consilientem alicui, ut peccet non peccare alia specie peccati praeter illam in qua est peccatum, ad quod consilium datur. Persuades alicui fornicationem, peccas aduersus temperantiam, non aduersus charitatem, aut misericordiam, si ruinam proximi formaliter non intendis: & ad fortiori si ex tua actione, siue mala siue specie mali habeant, ipse proximus sumat occasionem peccandi, non peccas alio speciali peccato praeter illud, in quo ipsa actio est, & in qua est peccatum, ad quod inclinatur: sic docet, & late probat Valg. 1. 2. d. 102. cap. 4. q. 1. Sanch. lib. 1. cap. 6. num. 3. 200. tom. 1. lib. 3. tit. 1. cap. 7. q. 1. siue q. 1. cap. 20. q. 1. siue q. 2. 1. lib. 2. d. 12. cap. 16. q. 1. 2. 2. q. 4. plures referunt Salas tract. 1. 3. b. 5. sed. 15. num. 124. & valde probabiliter reputat Bona. de peccat. d. 2. q. 1. 4. p. 8. v. m. nu. 13. vers. mibi tantum: & est sententia expressa D. Thom. 2. 2. q. 1. 43. art. 3. ut bene probat Valg. supra.

Probat primo, quia si malum proximi specialiter non intendatur non potest laedi: positum virtus beneficentiae, & misericordiae: beneficentia enim non respicit pro obiecto proprio ipsius proximo benefacere, sed benefacere illi, quia bonum illius est, & misericordia non respicit pro obiecto remotionem mali a proximo, ut neque, sed quatenus illi malo. Nam remouere malum, & benefacere proximo, aequale est obiectum charitatis, ac misericordiae, & aliarum virtutum. Ergo ut haec virtutes distinguantur, necessarium conueniendum est, misericordiam intendere a benedicere miseriam proximi, quia talis subleuatio bona illi est. Ergo actus, qui positum debet opponi huic virtuti, necessarium debet esse actus, qui velit miseriam proximo inferre, quia mala illi est. Secundo probatur, ab inuenientem, quia sequeretur ex opposita sententia consilientem alicui fornicationem grauius peccare, quam ipse, qui fornicatur. Nam qui fornicatur solum aduersus temperantiam peccat; at qui consilium non solum aduersus temperantiam, sed etiam aduersus misericordiam, vel charitatem peccat. Ergo grauius peccat. Peccat inquam aduersus temperantiam, quia est causa fornicationis alterius, & peccat aduersus misericordiam, vel beneficentiam, quia dampnum inferre. Ergo grauius peccat, si solum ad contrahendam malitiam oppositam alicui virtuti fuisse velle obiectum, quod illi est materiae contra, ut in praesenti sufficit, vel damnificare Petro, non quia dampnum illius est, sed quia mihi est vtile; quod obiectum solum est materialiter contrarium virtuti beneficentiae, & misericordiae, & charitatis; effectus sane consilientem alicui furum, peccare & peccato iniustitiae, quod de se constat, & peccato maleficientiae, & iniustitiae, & ingratitude, si sit benefactor, & odij aduersus charitatem, quia illud obiectum potest esse obiectum materiae omnium illarum virtutum. Deinde sequitur fornicationem, seu intendentem fornicari ex affectu voluptatis, peccare alia peccati specie praeter temperantiam, scilicet aduersus charitatem, & misericordiam, quia sibi malum inferre, & aduersus gratitudinem Deo debitam de beneficentia accepta. Ergo ne sic multiplicetur peccata, dicendum est tam consilientem fornicationem, quam illam committentem non peccare aduersus charitatem, neque aduersus misericordiam, quoniam malum, quatenus malum est, non intenditur.

7. Pro resolutione aduerte dupliciter te posse alicui virtuti contrariari: Primo, si contrarius sis eius praecipis, & obligationibus. Secundo si contrarius sis non solum eius praecipis, sed etiam eius formali obiecto. Explico exemplis: Charitas Dei & proximi te obligat illos non offendere, si autem illos offends, aduersus charitatem peccas: eius formali obiecto contrarius non es, nisi tui offensam ex displicentia Dei, vel proximi velis, Item virtus obedientiae te obligat praecipis superioris obedire, unde si illam violas, aduersus obedientiam obligationem facis; at non facis ad-

uersus formale obiectum ipsius, nisi ea violes, quatenus praecipia sunt, & consequenter non facis aduersus ipsam virtutem formaliter. His positis.

8. Dicendum est, cum alium tuo exemplo ad peccandum inducis, te peccare contra obligationem charitatis Dei, & proximi, & contra obligationem misericordiae, & contra obligationem obedientiae Deo debitam, & contra obligationem gratitudinis ob beneficia accepta; quia haec sunt species, & circumstantiae generales omnium peccatorum, in quo cum prima sententia obuenit. At non peccas contra formale obiectum charitatis, seu misericordiae in quo secunda sententia mihi placet. Nam ad peccandum contra formale obiectum charitatis Dei, vel proximi, non sufficit facere illi malum, sed insuper requiritur, ut illi fiat ex displicentia personae. Sunt enim aliquae virtutes, quae in voluntate consummantur, quales sunt charitas, obedientia, gratitudo, misericordia. Ut ergo iis vitia contrarietur formaliter debent esse ex contrario motiuo, obiecto, circa quod ipsae virtutes procedunt. Explico. Ex gratitudine obligaris Deo seruare ob beneficia accepta; ut igitur gratitudinis actum exerceas, debes seruitia prestare in beneficij accepti gratiam, & recognitionem: alias non eris formaliter gratus. Item obligat te obedientia mandatis superioris obedire: si vis formalem actum obedientiae exercere, debes obedire superiori, quia tibi praecipium imponit. Sic ergo dicendum est de actibus contrariis his virtutibus: si enim peccas post beneficium, & gratiam acceptam, obligationem gratitudinis violas, quia contra obligationem debitam ex gratitudine facis; at non te opponis gratitudini formaliter, quia ad hoc necessarium erat, ut ex contemptu beneficij, & gratiae acceptae peccares, ut docuit D. Tho. 3. p. 7. 88. art. 4. & pluribus relatis Valg. supra. e. 5. n. 4. Item inobedientia formalis non est, quoties praecipia superioris transgredis; alias omnia peccata essent inobedientia formales, sed tunc est, quando transgredis praecipium ex intentione transgrediendi seu contradicendi superioris mandato, sicuti neque obedientia formalis est, nisi quando obediis praecipio ex intentione obediendi te superiori: ita docuit D. Tho. 2. 2. q. 104. a. 2. ad 1. Inobedientia tamen est, & contra obligationem obedientiae facis, ita similiter non peccas peccato contra beneficentiam, & misericordiam formaliter, quando tuam ruinae hoc est, peccatum proximi intendis, nisi intendas, quatenus ruina, & malum illius est; quia alio modo misericordiae, seu charitati formaliter non opponitur. At verè contra obligationem charitatis, & misericordiae facis. Secus est de aliis virtutibus, quae in opere externo consummantur, ut iustitia, pietas, temperantia, & aliae similes: cum enim iustitia non respiciat, nisi aequalitatem, quoadocumque aliquis aequalitatem constituit, motus ob honestatem ipsius actum iustitiae elicit, sic quoties inaequalitatem constituit, iniustitiam formaliter committit. At non est sic in misericordia, charitate, obedientia, & gratitudine quae necessarium respiciunt propria obiecta sub aliqua ratione formali.

9. Rursus aduerte dupliciter te posse peccare aduersus aliquam virtutem, vel omitendo actum debitum, vel positum contrarium efficiendo: si per omissionem pecces, non requiritur ut sub motiuo contrario virtuti opereris; quia virtutes non semper imperant actus proprios ipsius, sed obiectis materialibus contenta sunt. Non enim cum tibi imperatur sciuntium, imperatur abstinentia sub motiuo temperantiae, vel sub motiuo obedientiae: solum enim absentia secundum se tibi imperatur. Quare est malo sine seipsum, praecipio satis facis, ut diximus. Item cum ex virtute misericordiae, vel charitatis obligaris Petro necessitatem patienti subuenire, non obligaris subuenire ex motiuo charitatis, vel misericordiae: quia non obligaris actum internum misericordiae, vel charitatis elicere, sed actum externum, qui est subuentio necessitatis, qui idem est, siue hoc, siue illo sine fiat; ac proinde bene poteris peccare omissione aduersus charitatem, vel misericordiam, quin destruas obiectum formale harum virtutum. Secus verò dicendum esset, si peccares per actum contrarie oppositum charitati, vel misericordiae, quia tunc deberes operari ex contrario motiuo illius.

10. Fundamenta virtutisque sententiae ex dictis manent soluta. Prima enim sententia solum probabat illum actum scandalosum contrarium esse charitati proximi, misericordiae, aliisque virtutibus: quod credo esse verissimum quoad obligationem harum virtutum, tamen non sit contrarius earum formali obiecto, quod ad peccatum non requiritur, quia ad peccandum contra aliquam virtutem minus necessarium est, quam ad operandum ex illa. Secunda sententia solum probabat inductionem illam ad peccatum non esse formaliter contrariam charitati, quod fatetur libenter: at quia est contraria eius obligationi, hoc sufficit, ut absolute contra illam sit, & talis actus dici possit contra charitatem esse. Neque obstat vnicui actum plures malitias habere, & pluribus virtutibus esse contrarium, quia hoc non est inconueniens in circumstantiis generalibus omnium peccatorum. Neque inde fit consilientem fornicationem grauius peccare quam fornicationem, quia esto contra temperantiam peccet, at non ita dicitur, ac ipse fornicator. Item est peccat contra charitatem proximi, ipse fornicator peccat contra charitatem sui.

DE
STRO
VAY
TOM
LIB

voce amatum tali hora, & sic vocatum capiat, & paniam, vt videtur est in Azucud. lib. & recopilat. tit. 2. leg. 2. num. 17. & alij ad iplo relatis. Sed ea Doctorem iudicio submitto.

PUNCTUM VI.

Vtrum pecces peccato scandali, si parato graue peccatum committere, suadeas committere leuius.

- 1. Si recta via possit diuertere proximum a grauiori peccato committendo, non licet tibi minus peccatum suadere.
- 2. Determinatum occidere Petrum non licet tibi ad reuocationem Pauli recedere.
- 3. Quid, si Paulus pro conferuanda vita Petri teneretur propriam exponere, vel saltem suas diuitias, posses ne consulere tunc hoc minus malum Resoluitur te non posse.
- 4. Determinatum vni ex pluribus iniuriam inferre, non licet tibi inclinare in aliquem aliorum, tametsi minus damnum, quam alij patiantur.
- 5. Determinato perpetrare graue malum, licet tibi materiam minoris mali proponere.
- 6. Proponitur prima sententia, licere persuadere minus malum parato maius committere.
- 7. Proponitur secunda sententia negans.
- 8. Parato grauius, & leuius peccatum committere, licet tibi ad leuius persuadere, & in hoc sensu admittitur. Prima sententia.
- 9. Si paratus non sit leuius peccatum committere, non tibi est licitum ad illud persuadere, etiam sub fine, vt a maiori desinat.
- 10. Satis argum. num. 6. adductis.
- 11. Quid, si volenti surripere nummos pauperum roges, vt in diuitio surripias, non determinando diuitem? affirmant plures licitum esse.
- 12. Sub distinctione respondetur.
- 13. Tenens ratione huius concilij resistens, tametsi contrarium sentiat Sanch.

Tertio ab incertis separemus, Primò certum, est, te non posse minus malum suadere, si alia via possit diuertere proximum a grauiori peccato committendo. Quia tunc simpliciter non erat necessaria iustitia illius minoris mali, cum alia via honesta grauius euitari possit, & ita tenet expressè Mol. 2. 1. de iust. tract. 2. disp. 93. §. hac tamen conclusione. Thom. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 11. num. 15. & 21. Lessius. l. 2. de iust. c. 13. l. 23. n. 19. neque vilius in hac parte dissentit.

Secundò, certum est, determinato occidere Petrum, nullo modo licere consulere, vt Paulum eius conflaginarem neces, vt faceret, & volenti a Paulo furari centum persuadere, vt hancem quinquaginta furetur, quamuis contra teneat Valq. in opus. de scandalo dub. 2. numero 14. S. mihi tamen videtur. Quia sic consulere infert tertio damnum, quod ipse non tenebatur libere, non enim tenebatur diuitias suas offerre, vt alterius indemnes seruaret, neque vitam suam exponere, vt alterius vitam conseruaret. Ergo si medio tuo consilio causa es illius damni profecto peccas, & ad restitutionem teneris; & hac ratione plures condemnant factum Loth, qui Sodomitis volentibus intrare in hospites, obtulit filias strupandas, non enim iniuria filiarum debet precium voluntatem Sodomitarum auertere, & ita tradit Lessius lib. 2. c. 13. dub. 3. num. 20. Petr. Nauarr. l. 3. de restitut. cap. 4. numero 24. in secunda edit. Mol. supra. Sanch. plures referens. numero 4.

Dices. Ergo quando Petrus teneretur suam vitam vel diuitias exponere, vt grauisimum damnum alicuius euitaretur, posses volenti hoc grauisimum scire, persuadere, vt Petro diuitias vel vitam auferat, quia de hac persuasionem conueni non potest, cum ex illa non obligetur damnum aliquod pati, quod ipse illis pati obligatus non esset? Concedit Valq. in opus. de scandalo dub. 2. sine Nauarr. l. 3. cap. 4. notab. 4. num. 21. in secunda edit. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 11. num. 24. Bonac. de restit. disp. 1. quest. 2. pag. 70. n. 14. Lessius n. 21. Sed credo contrarium esse probabilius: nam esto Petrus teneretur vitam, vel diuitias suas exponere ad vitandum graue reipublice damnum: at ipse inferens non potest illi rale damnum efficere, sed peccat grauius. Ergo tu non potes consulere talem damni illationem, ad summum enim poteris materiam minoris peccati proponere, vt statim dicemus, non ad illam inclinare.

Ad secundum si dubius sit aliquis, cui debeat iniuriam inferre, determinatus tamen inferre vni illorum, poteris ne suadere, quod minus est, v. g. Determinatus est furari, vel a Petro diuitie, vel a Paulo pauper licet tibi consulere, vt Petro diuites furetur? Respondo licitum tibi esse solum in genere consulere, minus peccatum esse a diuitie, quam a paupere furari, & casu quo ipse determinatus sit furari, peccatum minus committat: in hoc enim nulla apparet suspitudo, cum alterius voluntati determinationem electionis etiam minoris mali relinquant. Verum

non poteris consulere, vt a diuitie furetur, & pauperem relinquat; quia huius furti determinati causa eris, quod furtum forte non foret, si tuum consilium non adesset, eaque de causa diues de te merito conueni potest, tui causa illi damnum factum esse, forte non faciendum; & ita tenet Nauarra, & Sanch. supra. & Lessius l. 2. cap. 13. dub. 3. n. 22.

Tertio, Certum est determinato perpetrare graue malum, licitum esse materiam minoris mali proponere, vt sic retrahatur a maiori malo committendo. v. g. Sodomiam intentanti, licebit tibi fornicationis materiam proponere, & determinato homicidium facere, vt bona furetur, licebit tibi proponere, quomodo exercendo vltimas possit bonè conlequi, quia hanc propositionem non inducis directè ad fornicationem, neque ad vltimas, sed solum viam ostendis, qua grauius peccatum euitari possit, & licet via mala sit, at tu non inclinas, vt illac pergat, sed solum dicis illam esse viam grauioris peccati vitandi, quod verum est; & ita tenet Couarruu. 4. decret. 1. p. cap. 4. in princ. n. vlt. ad finem. Caiet. 2. 2. q. 78. artic. 4. notab. 3. ad finem. Valen. 2. 2. disp. 5. q. 21. p. 4. §. hoc ipsum. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 11. n. 19. Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. n. 22. & Doctores statim referendi. Et in hoc sensu excusant plures factum illud Loth. Genes. 19. Dicunt namque Loth, solum in oblatione filiarum obtulisse nefandis illis vitis materiam expendendæ libidinis minorem illa, quam ipsi intentabant; at nullo modo persuasisse, aut conuulsisse, vt facerent: id enim prauè illorum voluntati reliquit: & probabile est ita Loth excusari posse, ex animi perturbatione, qua non attendit parentum obligationem esse tuendi pudicitiam filiarum, neque eas tanto periculo exponendi, vel quia solum ad declarandam immunitatem sceleris, quod Sodomiticè intentabant, obtulerit filias, non quia intelligeret inde eas alicui periculo exponi: sicuti soles dicere iracundo Interfice me, & ne illi damnum faciat non intendis, vt te interficiat, sed solum declarare affectum, quem habes retrahendi alterum a peccato. Excusari autem debere Loth a peccato in hoc facto, mihi certum apparet: & 2. Petri 2. vbi nominatur Loth iustus, cum è Sodomis eductus fuit, quo tempore filias obtulit. Signum ergo est in tali oblatione mortaliter non peccasse.

Difficultas ergo est, an determinato graue peccatum facere liceat expressè consulere, & persuadere, vt minus efficiat, si alia via diuertere non potest? Prima sententia tenet id licere, quia non persuades minus malum absolute, sed sub conditione, quod aliud grauius sit effecturus. Sed casu quo grauius sit effecturus, bonum est illi persuadere, vt minori malo contentus sit, quia in hoc vtiliter eius, & Dei negotium geritur. Ergo non peccas, & ita tenet Sanch. plures referens, lib. 7. de matr. disp. 11. n. 15. Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. n. 19. Rebellus lib. 2. q. 13. sect. 4. num. 21. Mol. 2. 2. disp. 35. n. 3. & tom. 3. tract. 2. disp. 70. n. 3. Bonac. cum alijs d. 1. de restit. q. 2. p. 7. n. 8. Valq. in opus. de scand. dub. 1. §. 2. Valq. sequitur, & quæ transcribit omnia, quæ de scandalo assertit Basil. de Leon. lib. 5. de matr. cap. 18. §. 5. n. 26. & videtur esse sententia D. Aug. relati in cap. si quod verum est, §. 3. q. 2. vbi loquens de volente occidere uxorem, & ducere concubinam, dixit vtrumque nefarium esse, nec debere vnum pro altero perpetrare, sed vtrumque vitare, sed si facturus est, quod non licet, iam faciat adulterium, & non faciat homicidium. Ecce qua ratione August. consulit minus malum parato maius facere.

Secunda sententia docet nullo modo licere minus malum consulere parato maius efficere. Quia illud consilium & de minori malo absolute est de malo: comparacium enim supponit positium, sed consulere absolute malum, est illicitum. Ergo. Secundò, electio libera leuioris mali nunquam est licita, quantumcumque a determinato grauius committere. Ergo nunquam erit licitum consilium illius. Consilium enim nunquam potest licitum esse de materia, quæ nunquam potest esse licita: & ita tenet Caietan. 2. 2. questione 78. art. 4. notab. 3. ad finem. Couarruu. 4. decret. 1. p. capite 4. in princ. n. vltim. ad suam. Syluest. matrimonium. 7. quest. 5. disto. 9. Eman. Saa. verbo peccatum. num. 8. Valen. 2. 2. disp. 5. q. 21. p. 4. Contad. de contra. l. 6. q. 26. coroll. 1. §. 2. quæ inferit ex 2. conclus.

In hac te primo dicendum existimo priorem sententiam esse veram, si consulas, & persuadas minus malum ei, qui non solum grauius, sed etiam minus paratus erat efficere; quia in tali non consulas ad minus malum, sed ad eam rem præcisè maioris; neque determinas delinquentis voluntatem ad minus malum, sed potius retrahis a graui committendo: quod hoc exemplo manifestatur. Determinatus erat Petrus occidere Franciscum, vt ab illo furetur pecunias, persuades, vt contentus sit furto, relinquat occasionem, intendit occidere, rogas vt contentus sit vulnerare: in hoc enim consilio nemini damnum inferes, non Petro, siquidem citras ne cotriminibus eius anima maculetur, neque Francisco, cum vtiliter eius negotium facias. Ex quo sit licere tibi non solum consulere furtum Petro in illo casu, sed ad eam actionem materialiter sumptam adiuuare, eo quod non adiuues in actione, quæ de se illicita & mala sit, sed potius vt à te procedat bona & honesta est, siquidem procedit ex tacito, & præsumptio consensu domini, qui vt mortem euitet, ceteris tibi facultatem donare adiuuandi furtum, vt tali adiutorio impedi-

DE STR...
ALON...
TON...
I...
I...